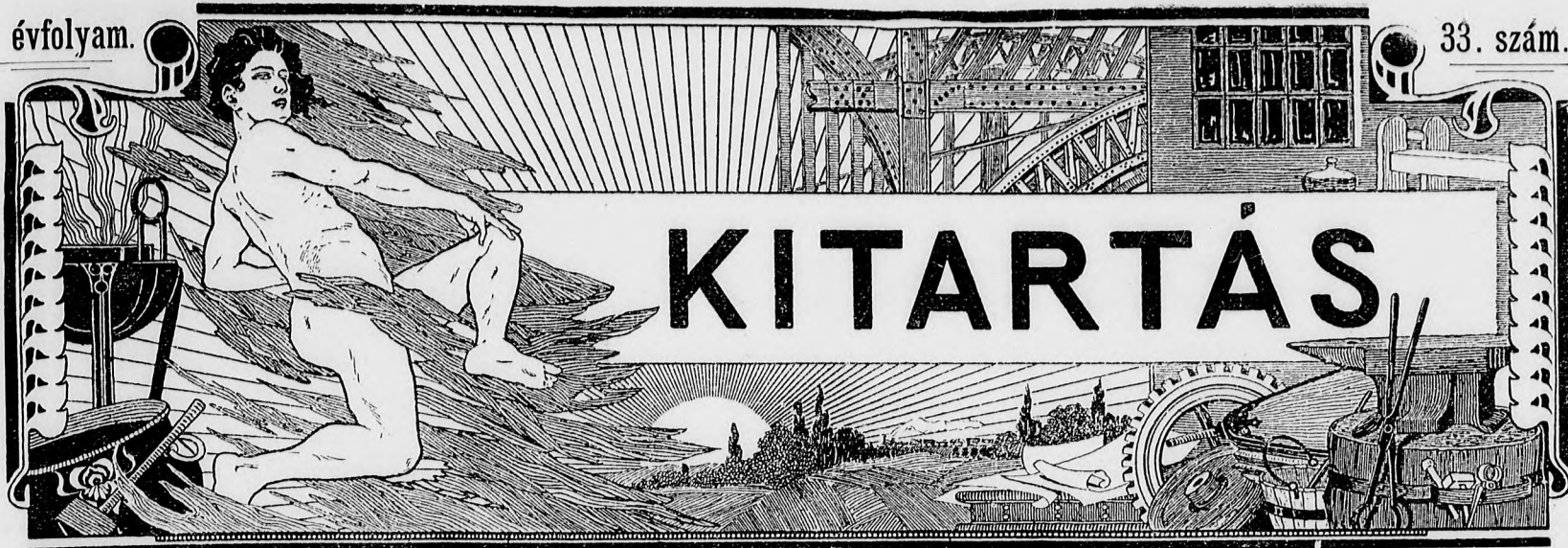

1900

1899. december hó 3-án.

I. évfolyam.

33. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel . . . . . 12 frt.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 korónára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.

A takarékoságról.

Sok kötelességet ró reánk az élet. Hiszen maga az élet is egy nagy kötelesség, mit a természet ró reánk. Gyáva, kétségbeesett ember az, ki elveti magától az életet, a kötelességekkel teljes életét, mert nem akar megfelelni annak a nagy feladatnak, melynek minden egyes mozzanata újabb és újabb kötelesség reánk. De az összes kötelességek között, melyeket a vallás és a társadalom erényeknek nevez, legtöbb gazdasági és egyszersmind ezzel kapcsolatosan leglőbb erkölcsi ereje a takarékoságnak van.

Szép erény! De sajnós, a magyar nemzet fiaiban vajmi kis mértékben van ez a szép erény kifejlődve. Ha végig utazunk az ország bármely vonalán s kitekintve ablakunkból, látjuk a gyönyörű sok rengő kalászt s szívünk, szemünk gyönyörűséggel telvén el, megkérdezzük valamely utitársunktól, hogy kié ez a szép birtok, tiz eset közül nyolczszor azt halljuk, hogy hajdan ezé és ezé a mágnásé vagy birtokosé volt, most már ezé és ezé az idegené. Bizony, lassan-lassan idegen kézre kerültek és kerülnek a gyönyörű szép birtokok, alig egy-kettő van, amelynek tulajdona még azt a nevet viseli, amelyet a birtok megszerzője és megteremtője viselt valaha.

Szomorú állapotok biz ezek, de azért nem ártana egy kicsit többet feszegetni, mint amennyit eddig feszegettük. Ennek a szomorú viszonynak az okait kutatva, lassan-lassan rájövünk aztán, hogy van annak sok oka, de a legtöbb esetben mégis a gazdálkodás nem ismerése, a takarékosági szellem teljes hiánya oka ennek a szomorú állapotnak. A takarékos-

sági szellem eme hiánya magyarázható ugyan, de nem menthető. Legfőbb oka természetesen már magában a nemzet életében rejlik. Egy nemzet, amely ezeréves multját csaknem kizárólag harcokban töltötte el, természetesen nem lehet gazdasági kérdésekben oly praktikus szellemmel megáldva, mint egy olyan nemzet, mely nemzedékeket nevelt fel a békés állapotok önként jövő gazdasági fejlődésének emlőin. Nemcsak maga a háborús élet, de az azzal járó gondolkozás, a birtok, a vagyon könnyűt, szerzése és elvesztése nem igen volt alkalmas arra, hogy őseink lelkét a javak megbecsülésére vagy gyarapítására sarkalja. Apró csatározások, rabló-kalandok szereztek nekik, könnyen nagy határ birtokokat és falukat s ugyancsak rabló-kalandok útján veszítették azokat el. Ily módon természetesen nem lehetett előttük a javaknak akkora értékük, mint azon nemzetek fiai előtt, akik verejtékes munka árán szereztek egy-egy darab földet az apai fundushoz. Gazdasági fejlődésünknek csak a hatvanhetedikie kiegyezés óta békeségben eltöltött harmincz esztendő adott némi lendületet, ez virágoztatta fel a kereskedelmet, az ipart, melyek már maguk is a takarékoság, a megfontoltság és szorgalom csiráiból fakadnak. De nemcsak a nemzet gazdasági életében, hanem a magánember kis körében is nagy szerepet játszik a takarékoság szelleme. Ez az egyedüli erő, melylyel a szerzett vagyon egy részét magunknak megtarthatjuk, s melylyel alapját vethetjük meg, gyermekeinké, utódaink jövőjének.

Az a munkás, aki napi keresetéből, midőn a mindennapi szükségletet fedezte, bármily kis összeget is félre tett, jövőjén dolgozik,

ha nem is a messze jövőjén, de azon a közel és mégis beláthatatlan jövőn, melyről nem tudja, hogy mit hozhat reá és szeretteire, családjára. Betegség éri, munka nélkül lesz, vagy ki tudja, milyen csapást mér reá a végzet és akkor van félre téve egy pár garasa, melylyel szembe szállhat a sors csapásaival. De nemcsak a jövőn való gondolkozás készíti az embert a takarékosra. Hiszen tudjuk, hogy a durvább munkát dolgozó munkás csak épen annyit keres, amennyi arra elég, hogy kis családját szűkösen eltarthassa. Mindazonáltal nem igen keres oly keveset, hogy ne jutna abból egy pár garas olyan élvezeti czikkre, ami nem ritkán egészségére is káros hatással van. Az a pár krajczár, ami naponta elmegy pálinkára, szombaton és vasárnaponként egy kis korcsmázásra, talán épen elég volna megtakarítva arra, hogy egy előre nem látott csapás esetében az első támaszpontja legyen a családnak.

De menjünk tovább, nézzünk meg csak egy sváb falut és egy magyar falut. Sajnos, de mennyivel takarosabb, csinosabb annak a sváb falunak a kinézése, mint a magyar falué, mert azt tagadni nem lehet, hogy a sváboknak, a szászoknak, szóval a germán faj gyermekeinek sokkal, de sokkal több érzékük van a takarékosra, a praktikus gondolkozás iránt, mint a magyaroknak.

Most van a magyar nemzet a gazdasági javulás utján és azon az uton, hogy a praktikus gazdálkodás ezen csinját-binját elsajátítva a gazdasági kérdésekben is felvehesse a versenyt a külfölddel. Ezt azonban csak úgy éri el, ha az egyesekben is épen úgy ki lesz fejlődve a takarékosra hajlam, mint az

idegeneknél. Mert a családalapító egyén formájára alakul a család s a család képe a nemzet képe. Egy család erkölcsi fővonásai-ból meg lehet itélni egy egész nemzet jellemvonását. Tanítsuk hát gyermekeinket a takarékosra, hogy előkészíthessük nemzetünket arra a nagy versenyre, a melyet a nagy európai államokkal kell a közel jövőben a gazdasági téren megvívnia.

A forgalmi szolgálat új beosztása a német vasutakon.

A német birodalmi vasuti hivatal, egyetértésben a német szövetségi kormányokkal, a forgalmi szolgálattevők tervszerű szolgálati idejét és munkaszünetét újlag szabályozta. Az új szabályzat folyó évi október 1-én lépett életbe.

Az új szabályzat, mely most már egész Németországban bir érvénnyel, lényegében megfelel az egyes államokban erre vonatkozólag már régebben fennálló rendeleteknek és a Poroszországban 1897. évi december 24. óta érvényben levő szabályzatnak.

Az új szabályzat szövege a következő:

I. Szolgálati idő és munkaszünet.

1. *Állomási személyzet* (állomásvezetők, állomási felvigyázók, távirászok, kocsitolók és váltóőrök). Ha a szolgálat szakadatlan, megerőltető munkát igényel, az átlagos napi munka 8 óráig tart, de egyhuzamban 10 órán túl nem haladhat. Egyébként az átlagos napi munka 10 óráig, egyhuzamban pedig 12 óráig tarthat, könnyű forgalmi viszonyoknál, midőn a munkaidőben hosszabb szünetek is állnak be, főleg mellékvonalokon, a munkaidő egyhuzamban 16 órában is állapítható meg.

2. *Pályőrök*. A napi munkaidő 14 órán túl nem haladhat. Könnyű forgalmi viszonyoknál, pl. a mellékvonalakon, a napi munkaidő 16 órára is kiterjeszthető. Ha a pályőrök nagyobb távolságra

Az őskorbéli ember általános vágya testet öltött a mondában, a mithológiában.

A gyilkosság miatt fogságba került Daedolus magának és fiának szárnyakat készített, s így menekült ki börtönéből.

Csakhamar a fellegek fölé emelték őket szárnyaik, de a fiut, Icarust, olyannyira elragadta a repülés élvezete, hogy apja intelmei dacára közel repült a naphoz, s ennek sugara felolvasztották a viaszt, mely a tollakat összetartotta, s Icarus a mérhellen magasból lezuhanva, az ő róla elnevezett Icaria tengerben lelta halálát.

Bármily erős volt is a vágy azonban az emberiségben, az akadályok leküzdésére a mult század végéig alig történtek kísérletek a léghajózás terén.

Montgolfier István francia papirgyáros készített először léggömböt, mely melegített levegővel töltve Annovay városában 1782-ben bocsátatott fel.

A francia tudományos akadémia, de maga Páris városa is, nem tühették, hogy egy ily korszakot alkotó találmány máshonnan mint a tudományok központjából induljon ki, s így alig egy év mulva Mongolfier Páris mellett Versailles-ben bocsá-

* * * * T Á R T A Z A . * * * *

A léghajózás története.

Most, midőn a legnagyobb valószínűség szerint talán csak hónapok választanak el bennünket a legideálisabb közlekedéstől, a léghajótól s talán a repüléstől, nem lesz érdektelen olvasóink előtt a léghajózás történetét lapunk szűk keretében megismertetni.

Az eszme keletkezését, illetőleg egész a mithológiáig kell visszamennünk; de ezen nincs is mit csodálkozni, mert hiszen az emberben az ősidőktől fogva meg volt a vágy: szabaddá, függetlenné tenni magát a földtől, annyi nyomoruságunk színhelyétől és felemelkedni az erdők, hegyek és fellegek fölé.

De a mit a madaraknak megadott, azt a mi gyarló testünk alkotásakor tőlünk megtagadta a Teremtő.

laknak szolgálati helyeiktől, ez esetben az az idő, mely az ut megtételére szükséges, a munkaidőbe beszámítandó.

3. *Vonatkísérő személyzet.* A napi szolgálati idő havi átlagában 11 óránál többre nem rughat, egyhuzamban pedig 16 órán túl nem haladhat. Ily tartalmu szolgálati idő csak abban az esetben szabható meg, ha azt hosszabb szünetek szakítják meg. Ily hosszabb szolgálati időt rendszerint nagyobb pihenési időnek kell követnie, mely otthon töltendő el és lehetőleg az éjjeli időre kell hogy essék. Az az idő, melyet a személyzet a menet megkezdése és befejezése után a szolgálat átvételére és átadására igénybe vesz, a munkaidőbe beszámítandó.

4. *Mozdonyszemélyzet.* A napi munkaidő havi átlagában 10 óránál többre nem rughat. Könnyű forgalmi viszonyoknál, például a mellékvonalokon 11 órára is kiterjeszthető. Egyhuzamban a munkaidő 16 órát túl nem haladhat. Ily tartamu munkaidőt csakis abban az esetben lehet megállapítani, ha azt hosszabb szünetek szakítják meg. Hosszabb munkaidőt rendszerint nagyobb pihenési időnek kell követnie, mely otthon töltendő el és lehetőleg éjjeli időre essék. Az állomásokon való tartózkodás, mely alatt a személyzet a mozdonyt el nem hagyja, a 10 órai munkaidőbe beszámítandó. Ha a tolatási szolgálat szakadatlan, megerőltető munkát vesz igénybe, az átlagos napi munka 8 óránál, egyhuzamban 10 óránál tovább nem tarthat. Az az idő, melyet a személyzet a menet megkezdése és befejezése előtt a szolgálat átvételére és átadására igénybe vesz, a munkaidőbe beszámítandó.

II. Pihenési napok.

A külszolgálatnál beosztott minden vasuti alkalmazottnak havonként legalább két pihenési napot kell engedélyezni. Könnyű forgalmi viszonyoknál, mint a mellékvonalakon az I. fejezet 1. és 2. pontjai alatt felsorolt személyzet részére havonként 1—1 nap is elegendő.

III. Zárhatározmányok.

1. Tervszerű munkaidőnek e szabályzat értelmében az a munkaidő veendő, mely az alábbi alapelvek szerint számítandó két pihenési idő közt esik.

2. Pihenési időnek tekintetik az a szolgálati vagy szolgálati készenléttől mentes idő, mely egyhuzamban *a)* az állomási személyzetnél és pályőröknél (1., 2., 3.) legkevesebb 8 óráig; *b)* a vonatkísérő és mozdonyoszemélyzetnél (1., 3., 4.) legalább 8 óráig tart, ha a pihenési idő a honállomásra esik és legalább 6 óráig, ha azt nem a honállomáson töltik el.

Pihenési időnek tekinthető továbbá oly, otthon eltöltött 5—8 óráig tartó szünet is, mely oly munkaszakok közé esik, melyeket otthon eltöltött 10 órai pihenési idő előzött meg.

3. A második pontban megjelölt időtartamnál rövidebb szünetek pihenési időnek nem tekinthetők. Azok tehát ép úgy, mint a szolgálati idő és szolgálati készenlét a munkaidőbe beszámítandók.

4. Éjjeli szolgálatban egyetlen egy tisztviselő sem tölthet többet, mint két egymást követő éjjelt.

5. Pihenési napnak (II. fejezet) csakis legkevesebb 24 óráig tartó szolgálatmentes idő tekintendő.

Ha más szolgálati ághoz tartozó tisztviselő és munkás néhány órát kíségetésül a forgalmi szolgálatban tölt el, ez idő rendes munkaidejébe beszámítandó.

E határozmányok keresztülvitele a legtöbb vasutra jelentékeny pénzaldozatot fog róni, mert a személyzetssaporitást elkerülhetlenné teszi. Legtöbb nehézséget fog okozni az az intézkedés, hogy könnyű forgalmi viszonyoknál a munkaidő legfeljebb 16 óráig tarthat. A mellékvonalokon és a csekélyebb forgalmu fővonalokon a forgalom rendszeren úgy van szabályozva, hogy a vonatok reggeli 6 órától esti 10 óráig közlekedhetnek, ez tehát éppen 16 óra; minthogy azonban az előkészítő munkálatok, mint pénztármegnyitása, váltó, távirdek, jelzőkészülékek stb. rendbehozása szintén mintegy két órát vesz igénybe, a felváltás nagy nehézségekbe fog ütközni. A munkaidő megrövidítése és az az intézkedés, hogy a hosszabb munkaidőt legkevesebb 10 órai pihenési időnek kell követnie, lehetségessé fogja tenni, hogy a szolgálati beosztások akként történjenek, melyek leginkább felelnek meg az egészségügyi követelményeknek. Az új szabályzat azt a szolgálati be-

totta fel közadakozásból épült tökéletesített léggömbjét.

A gömb alján egy fonott aczélból készült kosár csüngött, ebben akarták elhelyezni az »önkéntelen« utasokat: egy bárányt, egy ruczát és egy kakast.

Az óriás embertömegből egy fiatal ember vált ki, s hangosan tiltakozott az ilyen barbarizmus ellen, hogy három ártatlan állatot ily módon akarnak feláldozni.

Az illető egyuttal azt az ajánlatot tette, hogy ő helyettesíti a kosárban a szegény állatokat.

Vállalkozását nem fogadták el, s miután a léggömböt alig tíz percz múlva egy erős szélroham egy közelfekvő erdő mellett a földhöz vágta, a tömeggel együtt ő is követte a léggömböt, s ő volt az első, a ki az aczélkosárból a különben teljesen ép állapotban visszaérkezett állatokat kiszabadította.

E vakmerő fiatal ember Pilatre de Rozier tanár volt, a ki csak azért akarta az állatok helyett a légiutat megtenni, hogy megtudja, vajjon lehet-e a magas légrétegekben lélekzeni és élni.

E percztől kezdve leglelkesebb hive lett a lég-hajózásnak, s a mint később látni fogjuk, ő lett annak első áldozatja is.

Részben a francia akadémia által buzdítva, részben pedig a tudománysozomj által ösztönözve, csakhamar igen sokan kezdtek foglalkozni a kérdés megoldásával.

Charles tanár köneny-gázzal telt léggömböt készített s ezt egy évvel később a Mars-mezőn eresztették fel.

A gömb beláthatatlan nézőtömeg lelkes éljenzései között emelkedett fel; mintegy 500 méter magasságban egy sötét fellegen hatolt keresztül, s valóságos záporosót zuditott a nézők fejére.

Két órai repülés után a magasabb régiók ritkább levegőjében a selyemszövet már nem bírta ki a gáz feszerejét s a gömb szétpattanva, Gonosse község határában a földre zuhant.

Gonosse község tudatlan lakosai gonosz szellemnek nézték a léggömböt, s első ijedelmükben haza szaladtak, s a plébánossal élükön tértek vissza.

Az óriás gömb még félig gázzal lévén telve, a szél által mozgatva, úgy nézett ki, mint egy roppant nagy pihegő állat.

Egy kiszolgált katona bele lőtt, s a lőrésen keresztül a gáz teljesen elszabadult s a gömb összelapult.

osztást, hogy 24 órás szolgálati időt 24 órás pihenési idő követte, lehetetlenné teszi.

Nagyfontosságú az az intézkedés, hogy a külszolgálati alkalmazott havonként két; könnyebb forgalmi viszonyok közt legkevesebb egy pihenési napot kap. Nincs ugyan megállapítva, hogy e pihenési nap éppen vasárnapra essék, de ez, tekintettel a személyforgalomra, lehetetlen is, mert a közönség vasárnapokon sokkal többet utazik, mint hétköznapokon.

A mandsu-vasut.

(Folytatás).

Az oroszok e táborozási helyétől a vonal 13—14 mértföldnyi távolságra kelet felé fut To-shi-kaó-ig, a hol a Port Arthurtól délre és északra elvonuló fővonallal találkozik. Ugy a kisajátított vonal, mint annak kiegészítő részét képező területek, a kötött megállapodások értelmében, tíz év múlva Kína tulajdonába mennek át; csak hogy az oroszok most említett erőszakos foglalása, midőn a kijelölt területnek kétszeresét kerítették a hatalmukba, alig enged arra következtetést, hogy a szerződésnek ez a pontja valami nagy lelkiismeretességgel fogna betartatni. A sinek ezen a vonalon 35 lábnyi hosszúak, de aránylag nagyon könnyűek arra, hogy a bizonyára nagymérvű forgalmat veszély nélkül elbirják. A talpfák jobbadán japán fából készültek s megfelelők ugyan, de nagyon különböző méretűek, olyannyira, hogy némelyikük majdnem hegyes szöveget képez a menet irányával.

A Port Arthurtól Telingig (30—40 mértföldnyire Mukdentől észak felé) húzódó vonalat e hónapban akarják átadni s remélik, hogy az egész szibériai vonal is elkészül majd mától számított 2½ év alatt. Ez azonban nagyon is vérmes remény s a munkálatok jelenlegi állapota szerint alig lehető. A Port Arthurtól a Nin-swangig terjedő vonal majdnem egészen kész. Innen észak felé, leszámítva egy kis részt Hai-chong alatt, a sinek le vannak fektetve s a vonal majdnem egészen kész; hasonlóképpen kész van a vonal innen egészen Liao-yang-ig is. E helytől tovább azonban nagyon sok hégzag van a vonal

mentén s bár jó csomó munkás dolgozik is ott, a benszülött vállalkozók jó része felmondta a munkát, ott hagyta a vonalat félig készen s a munkásnép is egyre szökik, egyre menekszik. Ez a munkásosztály nem is oly szorgalmas különben, mint a kínai államvasutakon dolgozók ezrei, a mit az orosz mérnökök egész őszintén meg is vallanak.

Különben elég szép az orosz mérnököktől, hogy maguk is bevallják s nyíltan elismerik, hogy északi Kinában nem bírnak avval az ismerettel, sem a mi a munkát, sem a mi a szépet illeti, mint a milyennel angol kollegáik dicsekedhetnek. Ezek az utóbbiak a vállalkozók és munkások egész nagy csapatját hozták magukkal, míg az oroszok a személyzetet csak itt szerzik meg s képezik ki. Ennek daczára mégis nagyon meglepő látványt nyújt, ha az ember az oroszok nagy számát, kik mindannyian a vonal mentén sűrögnek-forognak és dolgoznak, összehasonlitja avval a csekélyke kis számú angollal, kik a technikai munkát s a vonalon dolgozó kínaiakat ellenőrzik. Hogy különben a benszülöttek oly ritkák, oka tán abban is keresendő, hogy a durva katonai rendőrség, vagy az ugynevelt kozákok — pedig nem kozákok, hanem tartalékosok s önkéntesek Oroszország minden tájékáról — annyira megfélemlítették őket, hogy az oroszok nagyon népszerűtlenné váltak, a mi a mérnökök munkáját még inkább megnehezíti.

Liao-yangtól Mukdenig a vonal majdnem egészen be van fejezve, de azon túl Te-ing-ig (nagyon kevés, jóformán semmi sem történt. Hai-cheng, Liao-yang és Mukdennél a Liao folyónak számos ága áthidalásra vár, mert bár ezek a vizek nyáron és száraz időben mezitláb is átgázolhatók, télen ugy megdagadnak, hogy egész tavakká szélesednek s rohanó árjaikkal elég veszedelmesekké válnak. 1888 nyarán, szokatlanul nedves és esős idő után, ezek a folyók mind kitörtek a medrükéből, az egész vidéket elárasztották, falvakat elvittek s oly garázdalkodást vittek véghez, hogy a következő tél valódi éhínséget hozott. Ha véletlenül az idén is ilyen ár támadna, hosszú mértföldeken végig hire-hamva se maradna a vasutnak. Azért tehát ma tényleg csak Isten kegyelméből állhat meg s maradhat épen a vasut mente,

»Egyet sóhajtott s kiadta páráját«, mondák a parasztok, s most már nekibátorodva, vad dühvel rontottak neki és a temérdek pénzbe került gömböt ezer meg ezer darabra tépve, diadallal hordozták körül a környéken.

Azóta Gonosse község oly hírnévre vergődött Franciaországban, mint nálunk Rátót.

De a lelkes kutatók nem csüggedtek, s csakhamar új, még nagyobb gömb készült, a melyen Pilatre de Rosier és d'Arlandes márki november 21-én a boulognei erdő mellett fel is szállottak.

Szerencsére átrepültek Páris felett, bár néha oly alacsonyan repültek, hogy csaknem a tornyokba ütköztek.

D'Arlandes márki elsőnek ugrott ki a kosárból és Pilatre de Rosier segítségére sietett, mert a teljesen meglapult gömb egészen eltemette, de már akkorára ő is kiszabadította magát a tengernyi selyemszövet ránczai közül és felöltő nélkül szállt ki a kosárból.

A csakhamar mindenünnen összeszaladt nép Pilatre de Rosier felsőkabátját darabokra tépte s ereklyeként szétosztották egymás között.

Ezután még sok sikeres felszállást kísértett meg Pilatre de Rosier, s egy alkalommal XVI-ik Lajos francia király és III-ik Gusztáv svéd király jelenlétében 12.000 láb magasságra emelkedett.

Sorsát azonban még sem kerülhette el. Sikerei által felbátorítva, elhatározta, hogy a csatornán keresztül Angliába fog repülni.

E czélból Bouloque-ba, a tengerpartra költözött s 1785. január elsejét tűzte ki a felszállás idejéül.

Ez azonban nem történt meg; sokan a kedvező szél hiányát adják okul, mások szerint pedig a híres légutazó Bouloque-ban egy igen szép és rendkívül gazdag angol nővel ismerkedett meg, s ennek aggodó szerelme késleltette a felszállást.

De ha így volt is, Pilatre de Rosier akaratereje győzedelmeskedett a szerelem felett és 1787. június 14-én tényleg felszállott.

Valószínű azonban, hogy balsejtelmek gyötörték, mert a felszállás pillanatában Maisonfort márki 200 darab aranyat ígért neki, ha magával viszi.

Pilatre de Rosier azonban kereken visszatartotta; állítólag nem bizott gömbjében, melynek

a gyakorlat mutatvau majd csak meg azt, hol és miként lehet és kell az árvizek ellen védekezni. Lehet, hogy majd nagyon terjedelmes védmunkák válnak ott, hol idáig az ár csak szabadjára volt hagyva. Az ily munkák persze hosszú és alapos tanulmányozást igényelnek. Számítva minden eshetőségekkel, az orosz mérnökök elég elővigyázók voltak s csak ideiglenes fahidakat építettek. Különben ez a kitétel: »ideiglenes« jóformán az egész vasutvonal jellemzésére szolgál. Az a különösen porhanyós és lágy anyag, mely az egész vidék földjét jellemzi, a vonal mentén a vizáteszkek minél nagyobb számát okvetlen szükségessé teszi. De nem elég, hogy ez áteszkek mennél gyakoribbak s külön kőfalak által biztosítottak legyenek, hanem a talaj az átszivárgás ellen is kellőképen biztosítandó. Ott vannak ugyan az arra nézve szükséges anyagok, a kő, a cement stb. elegendő mennyiségben, de még mindig felhasználásra várnak. A vasuti töltések magassága, a talaj emelkedése vagy esése szerint persze változik, de szélességük majdnem mindig tetemes, 16—18 láb között váltakozó. A vonal még nincs bekavicsolva, a mi korántsem a kavics hiányában leli okát, mert a vonal két oldalán elfutó anyagárokából kavics is nyerhető; de egyelőre még késnek a kavicsolással, bár nyilvánvaló, hogy a forgalom megindulása előtt e tekintetben még okvetlenül intézkedniök kell. Hírlik ugyan, hogy ez az egész vonal csak ideiglenes s hogy a trace majd változik, de nem egykönnyen érthető, miért építenék azt ideiglenesre, mikor véglegesen is megépíthetik. Az ily eljárás valóban a hiábavaló pénzkidobással volna hasonlatos.

Hai-keng falakkal bekerített, elég nagy forgalommal bíró városka. A közte és Ying-kow közt elterülő vidék termékeny lapály, gondosan bevetve, jól megművelve; alig egy-két lőtávolságra újabb és újabb kicsi falvak, jól épült barátságos majorságok, a melyek több kényelmet, rendet és jólétet árulnak el, mint a mennyi egész északi Kinában található. A parasztnép erős, deli termetű, jól ápolt, egészséges férfiak és nőkből áll, kik legnagyobb részt Ho-nanból és Shan-tungból vándoroltak ide s szorították ki a mandsukat. (Vége következik.)

szövetje a féléves veszteglés alatt megavult, s nem akarta ily körülmények között mások életét is kockáztatni.

Már a gömb megtöltése is igen sok nehézségbe ütközött, a selyemszövet több helyen kilyukadt, s ezeket nagy fáradsággal tudták megfoltozni.

De Pilatre de Rosier ennek daczára semmi áron sem akarta továbbhalasztani a felszállást.

Az átrepülés terve az övé volt, s a mint említettük, már félévvel előbb, január 1-ére tervezte a felszállást; de a kivitelben megelőzte őt Blanchard, a ki január 7-én Doverből szerencsésen átszállott Bouloque-ba.

Talán ez is sértette ambícióját s azért erőltette a felszállást, mely halálát okozta, s őt a lég-hajózás első áldozatává tette.

Gépjé két gömbből állott; a felső gömböt gázzal töltötte meg, s ez alatt egy kisebb gömb lógott, a melynek nyitott száját melegített levegővel tömte, olyformán, hogy szalmával fűtött alatta.

(Folytatása következik.)

REGÉNY-CSARNOK.

A honvéd hitvese.

Regény a szabadságharcz korából.

A »Kírtás« számára írta: Egy Öreg Honvéd.

Én már csendes ember vagyok. Reggel felkelek, ha szép idő van, kiülök a napra és nézem, hogy fakadnak a rügyek az ágakon tavasszal, hogy hullnak a sárga levelek ősszel; így elgyönyörködöm a természet változásaiban délig, akkor megebédelek. Ebéd után szundikálok egy keveset, aztán sétálok egyet. Utközben be-betérek egy korcsmába egy-egy deczi borocskára, aztán lefekszem és holnap újra ott kezdem, a hol ma elhagytam. Öreg ember csendes ember. Nem sok változás esik már meg az én életemben. Legfeljebb hogyha esik az eső, vagy csunya idő van, akkor ki nem mozdulok a szobából, hanem az ablaknál üldögélve nézem, hogy termékenyítik meg a drága kővér esőcseppek a fekete termőföldet, hogy új élet fakadjon belőlük akkorra... a mikor én már nem leszek. Ilyenkor aztán van módom gondolkozni a régi elmúlt időkről. Egyebet sem teszek egész napon. Hetven éves vagyok, előre én már nem nézek, minek? Csak egy lépésnyire, a holnapra vagyok kíváncsi. A holnapután már nem bánt. Akkor én már valószínűbb hogy odalenn leszek, mint idenfenn. Hanem ha visszanézek a tegnapi, a multa, micsoda végtelenség az, a mit lelkem belát! Hát azért én már csak visszafelé nézek, abban gyönyörködöm, a mi elmúlt, hogy emlékeimben újra átaléljem azt a gyönyörű szép időt, a mit magam mögött hagytam. Beh szép is az élet! Olyan mint egy nagy, nagy út, a mit gyermekkorunkban kezdünk meg az apai házból. A gyermekkort végigjárszuk az apai ház udvarán, onnan kikerülünk a legénykorba, a rétre, a hol mindenütt virág nyílik, madár dalol; ha virág kell, szakítasz magadnak; kalapodhoz tűzöd — tovább mégy. Aztán belekerülsz a férfikorba, nehézfejú érett buzakalászok között jársz már akkor, messzi elhagytad az apai házat, amerre szemed elláthat, termőföld van előtted, mely eltart, táplál, ha jó kedvvel dolgozol, ha vetsz, szánts, boronálsz. Hej, azért mig végig mégy a férfikor kalásztermő nagy határán, mire kijutsz belőle, hajad megderesedik, homlokod megbarázdásodik s egyszer csak azon veszed magad észre, hogy mögötted van a kalásztermő rónaság — megetted a kenyered javát.

Ami most már előtted van, szikes pusztaság, de azért csak végig mégy rajta, fanyar gyümölcs akad még itt is, ott is az út mellett, le is szakítod, meg is izleled, de munkára nincs már mi serkentésen, izmaid elgyengültek, lábaid elfáradtak. Ez az öreg kor terméketlen pusztája, ahol most jársz. Hanem

azért csak mégy-mégy, előre-előre, míg egyszer csak megbicsaklik a lábad, leülsz az ut szélén és azon veszed magad észre, hogy nem tudsz tovább menni, ez az aggkor, a hová én jutottam. Bizony ilyenkor már nincs más hátra, mint elővenni a tarisznyát, aztán, ha gyűjtöttünk magunknak valamit az uton, kiszedegetjük lassacsán és bevárjuk, míg értünk jön a könyörületes halál. Hanem nem olyan örömtelen ám az aggkor szikes pusztáján üldögegni, mint ti gondoljátok. Itt ülök én is de gyönyörködöm abban a végtelen rónaságban, a multban, ami mögöttem elterül. Látom a férfikor buzaföldjét, a legénykor virágos rónaságát s a komoly csendes apai ház elmosódó körvonalait. Erről a gyönyörűséges szép vidékről meg-megcsap olykor az emlékek enyhe szellője s hol a férfikorból, hol a legénykorból hoz felém széna-virágillatos meséket. Hallgassatok csak egy kicsit, majd elbeszélék egyet-mást.

I.

Husz éves voltam akkor, kinn dolgoztam az apám földjén. Keményen sütött a nap, de azért dolgoztam egymagam három helyett. Kaszáltunk. Olyan forrón sütött a nap, hogy megrepedezett mindenütt a föld. Néhol a kutak is kiszáradtak, olyan hosszú volt a szárazság már, mikor aztán egy-két napos esőtől új életre kelt minden a határban. Arra aztán olyat nőtt a fű a réten, hogy térdig ért. Hát kaszálni kellett. Egyszer aztán nagyon megszomjaztam. Elementem az érhez, nekihasaltam, hogy igyam. Hát amint ott fekszem a földön, valami halk moraj dobogást hallok. Lódobogás volt. Huszárok jöttek.

Akkor volt az, hogy megyéről-megyére, faluról-falura jártak katonát toborzani, nem a császárnak, hanem a hazának, Kossuth Lajosnak. Micsoda világ is volt az! Ha itt az eperfa alatt álmodozva, visszagondolom a multat, szinte azt hiszem, hogy nem is én éltem át. Hanem olyankor aztán néha-néha megsajdul a lábam, ez a bal, amelyiket Nagy-Sallónál átfurt a német golyója, mintha figyelmeztetni akarna, hogy bizony öreg, te csináltad azt végig . . .

Mintha orkán száguldott volna a rónán végig, úgy terjedt a hír keresztül szélében-hosszában az országon, hogy veszélyben a haza, hogy a nemzetnek talpra kell állani; aki csak kezét lábát bírja, annak menni kell, mert úgy kívánja a haza, a becsület.

Mindenki beállt katonának, aki csak kezét lábát bírta. Tizenöt-tizenhat éves suhancok fogtak fegyvert a kezükbe s görnyedeztek alatta, míg szemükben szent tűz lobogott; a hazaszeretet, az önfeláldozás lobogó lelkesedése. Apák családjuk köréből, gyermek az anyja mellől, pap az oltártól, vőlegény menyasszonyától bucsuzott el, nem könnyek közt, hanem vidáman, mosolyogva, mintha lakodalomba mentek volna.

(Folytatása következik.)

ISMERETEK TÁRA.

Munkarend a szász államvasutaknál.

(U) Mindnagyobb a törekvés, mely ujabban az összes vasut-vállalatoknál tapasztalható, t. i. a felvett munkások és a vasut közötti viszony erős elhatárolása: a szász vasutaknál is talajra jutott. A munkások felvétele, elbocsájtása ugyanis eddig javarészt önkényesen történt, valamint az elbocsájtás tekintetében sem voltak oly megállapodások, a melyek bizonyossá tették volna a munkások helyzetét. A jelenlegi munkarend, a mely pár héttel ezelőtt lépett életbe, ezeken a nehézségeken óhajtott segíteni. Bármily kevés a haladás, ezen szabályzatokban annak, ha csak kis mérvét is, el kell ismernünk, mert a munka életbe lépte után, át fog menni minden egyes vérébe s annak teljes és minden igényt kielégítő megvalósítása csupán egyetlen lépés kérdésévé válik.

A munkarend egyes kiemelkedő pontozatairól következőben számolunk be:

A munkások felvételére eze tul minden önálló és munkásokkal dolgoztató hivatal feltétlen szabad kezet nyer. Ezen intézkedés részben helyes, mert így biztosabb, hogy a választás a hivatal érdekében történhetik, a mennyiben közvetlen meggyőződhetik az illető felvevő hivatal arról, hogy a felveendő munkás megfelel-e a kívánalmaknak. Ez pedig közvetve a többi munkásra is hasznos, mert biztosítvák az iránt, hogy felülről betolt, alkalmatlan munkások helyett ne kelljen dolgozniok. Azonban újításnak már azért sem mondható, mert eddig is, habár nem oly kifejezetten, de mégis ily alakban történt a felvétel.

Hátránya pedig az, hogy a munkások teljesen a felvevő hatóság kényének lesznek kitéve. Ezen azonban a jelenlegi nagy munka kínálat mellett a többi ismeretes munkásrend sem segít s ennek megoldása még jövő kérdése. Itt ugyanis csupán a derekasság viheti a döntő szerepet.

Nagy haladást jelent azonban és a munkások helyzetének javítását, valamint a vasutak biztosítékát is viseli magán azon elv, hogy a munkás és vasut egymással a 14 napi felmondási időt köteles betartani. A 14 nap ugyan első pillanatra csekélynek tűnik fel és úgy látszik, mintha épen semmi biztosítékot nem nyujtana a munkás állandósága tekintetében, de ha valaki ismeri a munkás viszonyokat, nagyon jól tudja, hogy ott, a hol a 14 napi felmondás feltételét képezi az elbocsájtásnak, mennyivel többszörösen biztosítja a munkást az elbocsájtás iránt. A 14 napot ugyanis nem mint számot kell felvennünk, hanem mint kapesot, szerződésen alakuló kapesot, a mely már határozott erkölcsi összeköttetést is teremt a munkaadó és munkás között. És ha ettől el is tekintünk a 14 nap már magában foglalja a lehetőséget, hogy ez alatt újabb megfelelő munka kapható, a nélkül, hogy az első ajánlat, ha az teljesen alkalmatlan volna is, a kényszerűség folytán, okvetlen elfogadandó legyen.

Erkölszi tekintetben előrelátásra vall az is, hogy feddhetlen előélet követeltetik meg. Ez nemesak a vasutvállalatra, hanem egyuttal a többi munkásra is létfeltétel, mert megmenti őket attól, hogy izgága, elégedetlen, erkölcsileg sülyedt egyénekkelljen dolgozniok, a mely utóbbi körülmény rendszerint általános degenerációt szül. Derék alkalmazott csak derék alkalmazottal kíván dolgozni.

Megszorítás az, hogy a felveendő alkalmazottak 16—35 év közti életkorban kell hogy legyenek. De épen biztosíték az állandóságra és arra, hogy a munka nehézségeinek felosztása egyenlő lesz. Természetes, hogy a kipróbált munkás elbocsajtása indokolatlan lenne a vasutra nézve is és így a legvégső tehetőség koráig megtartják őket, de a felvételnél — épen az állandóságra való tekintettel — gondolni kell arra is, hogy egyrészt, különösen a komplikáltabb nagyobb értelmiséggel járó munkákat, bizonyos koron túl már nem igen sajátíthatják el az illetők. Ez pedig a vasutnál a mellőzhetetlen és főfeltételt képező biztonságnál elkerülhetetlen kellék. Másrészt pedig azon biztosító intézmények, melyek most már minden vasut körében többé-kevésbé tért hódítanak, szintén feltételezik a felvétel minimális korának kikötését.

Hasonló szempontból bírálendő meg és tekintendő azon intézkedés is, hogy a felveendő alkalmazottak csupán testileg ép egyének lehetnek. A miért is előleges orvosi vizsgálatnak vettetik alá s a felvétel csupán a kedvező bizonyítvány kiállítása után történik.

Természetes feltételt képez a vasuti alkalmazottak további megtartása iránt az, hogy rendellenes szövetkezetekben részt nem vesz, valamint ilyen irányu törekvést nem mutat. Ez már az alkalmazottak kari tekintélyének fenntartása érdekében is kívánatos és elkerülhetetlen kellék, további kifejtésre nem szorul.

Azon alkalmazottak pedig, a kik az üzemkezelés magasabb rendű munkáinál találnak alkalmazást, a rendszabályban kifejtett előzetes tanításnak vettetik alá. Ez áll különösen a vasutrendőri szempontoknál. Így igazán képzett munkások válnak belőlük.

A további pontok általános érdekűek és jórészt a fenti elvek keresztülvitelének részletezésében állanak.

Gladstone könyvtára.

Mint Londonból jelentik, Gladstonenak könyvtárát alapítványnyá fogják átváltoztatni. A napokban tették le ugyanis Hawarden faluban, mely az elhunyt Gladstone birtokához tartozik, a St.-Deiniol-könyvtár alapkövét. A mintegy másfél év előtt elhunyt államférfi barátjai, ez alapítvány épületének felépítésére a könyvtár gondnokainak 10,000 font sterlinget — 120,000 frtot — fizettek ki. Eme kissé titokzatos alapítványnak története a következő: Gladstone nagy barátja volt a tudományos könyveknek s főképen a politikai és teológiai kutatásoknak volt híve. Élete folyamán roppant sok könyvet, mintegy 35,000 kötetet gyűjtött, melyeket élte utolsó éveiben a nemzetnek hagyományozott. A mondott faluban terjedelmes, két részből álló épületet emelt, melyben lánya, Helén segedelme mellett könyvei nagy részét, mintegy 31,000 kötetet el is helyezett. Ezek közül sokat maga is átvitt, az állványok az ő rendelete szerint készültek s a könyvek jegyzékét is ő maga állította össze. Az egyik terem tisztán csak teológiai tanulmányokat tartalmaz s jellemző, hogy e terem ajtaja fölött dr. Döllinger arcképe függ. A másik terem mindenféle, különböző tartalmu könyveket rejt, többi között a klasszikai irodalom teljes gyűjteményét és egy Homerról szóló teljes

könyvtárat. S ezen nem is lehet csodálkozni, mert Gladstone jóformán mindennel foglalkozott, minden érdekelte, a közgazdaság és politika, a befőttek elkészítése épügy, mint a politikai történelem. E könyvtárral kapcsolatos valami vendéglő, mely St.-Deiniol hotelje néven ismeretes. Ez egy régi gymnasium, mely festőien a temető kerítésének fekszik; itt áll az a templom, melyben Gladstone minden vasárnapon a zsoltárakat olvasta fel. Ezt az épületet tudósok számára rendezte be, a kik itt a világ zajától s hiúságaitól távol csak a tudományoknak szentelték életüket. Hetenkint 25 shillingnyi szerény összegért itt lakást és teljes ellátást kap az ember. Minden tudós magára maradhat vagy tudóstársaival együtt társaloghat, tanulhat, mert a társas összejövetelekre külön terem szolgál. Sokan tanakodtak és csodálkoztak azon, miért helyezi el könyveit itt a vidéken egy kis faluban, de az agg államférfi nagyon jól tudta s erélyesen meg is maradt azon nézete mellett, hogy a tudósok számára a zajos világtól való elvonultság sokkal célirányosabb. Csakis ez elv vezette s nem a szülőhelye iránti előszeretet. St.-Deiniol e célra épen nagyon kedvezően fekszik, fel is használta az alkalmat valami 300 tudós, ki a Gladstone által alapított hotelben lakást fogadott. Néhány év múlva készen lesz az az új ház is, mely a könyvtárat és a hotelt magában egyesíteni fogja.

Georgiai közmondások.

A közmondások legjobban jellemzik a népek gondolkodásmódját. Érdekes azonban, hogy a legtávolabb eső népek közmondásai között sok a hasonlóság, legalább etikai szempontból. A következő georgiai közmondások is érdekesen mutatják ezt: Tékozló ember pajtása a tolvajnak. — Az egér addig ásta a falat, míg a macskáig jutott. — A boldognak minden nap ünnep. — Ha a paraszt lóra kapott, elfelejti az Istent. — Ha a gazda nem énekel, unatkozik a vendég. — A paraszt a szemében hordja az eszét. — Ha a bölcs nem tévedne néha, az ostoba tönkremenne. — Félkézzel nem lehet tapsolni. — Szerencsétlenségedben látod meg, hogy testvér-e a testvéred. — Gondolkozzál egy évig, cselekedjél egy pillanat alatt. — Addig süsd a kenyeredet, míg a kályha meleg. — Csak akkor veszed észre, hogy milyen rossz az ut, mikor felfordultál. — Minden menyasszonyt dicsérnek az emberek — de kevés asszonyt.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A legnagyobb meteorkő.

Századunkban egyik legnagyobb meteorkő, amelyik a földre hullott, nemrégiben esett le a Jegestengerbe. Szerencsére olyan helyre esett, ahol be volt fagyva a jég s így meg lehetett a darabját találni a tenger mélyén. Ezek a széthullott darabok összesen 500 kilogrammot nyomtak, ami oly nagy méretű egy darabban, hogy a legnagyobb ritkaságok közé tartozik a földre esése. Magyarországon épen

csak a fele nagyságu, tehát 250 kilogrammos meteor-követ találtak az idén s már ez is a ritkaságok közé tartozik.

A M. á. v. Altiszti Kör

vigalmi bizottsága 1890. évi december hó 3-án vasárnap saját helyiségeiben (koszoru-utcza 24. sz.) szavalat, hangverseny, monolog és tánczczal egybekötött családi estélyt rendez. Az estély előreláthatólag nagyon élénk és látogatott lesz, a miről a rendező-bizottság kipróbált képessége szavatol. A mulatság kezdete 7 $\frac{1}{2}$ órakor. Műsor után vacsora, étlap szerint.

Bucsuestély.

Szép bucsuestélyt rendezett a Ganz-féle waggonyár tüzoltó-testülete a múlt hó 18-án Fehér Károly szakaszparancsnok és Grubik Ferencz szakaszvezető tiszteletére, a gyári vendéglő helyiségében. A távozókhöz Wopeletzky Károly főparancsnok intézett emelkedett szellemű beszédet, míg a legénység nevében Borbély Jenő mondott zajos hatású bucsuzót a bajtársakhoz. A szép ünnepély a késő éjjeli órákban ért véget.

Perzsa házasságok.

Egy angol folyóirat a Perzsiában divó házasságokról érdekes dolgokat tesz közzé. A perzsiák, írja az angol lap, már rájöttek, hogy jobb, ha az ember egy feleséget tart rövid időre, mint sokat örökre. Hónapokra, hetekre, sőt napokra is kötnek házasságot azóta s e változatosság ugyancsak tetszik nekik. A nomád perzsa, ha törzsével egy faluba ér, szertenéz az asszony nép között. Ha szívet valamelyik leány lángra lobbantja, üzen a papnak és a leány apjának. Ezek a sátorba jönnek és azután hárman megalkusznak. A pap megírja a házassági szerződést, a legény és az apa aláírja, azután a nélkül, hogy egy szóval is megkérdeznék a szándékát, átadják a piruló menyasszonyt a vőlegénynek. Most csilingelő szerszámú öszvért hajtanak elő, azon indul nász-utra az ifju pár. Mikor letelik az idő, a meddig a szerződés szerint a házasság érvényes, a legény visszahozza a fiatal asszonyt. Ilyenkor megszűnik a házasság érvényessége s ha meg nem ujtják, a házasság föl is bomlik. A menyecske visszatér a szülői házhoz s magával viszi az első urától kapott möringot. Mint gazdag özvegy szerepel ezután, a míg újra férjhez nem megy valamelyik falujabeli legényhez, de ez a frigy már rendszeren örök időre szól. Azonban megesik, hogy az első férj nagyon megszereti a hitvesét s addig prolongálja az első szerződést, a míg végre összetörődik s együtt vénül meg az első asszonnyal. Az a pompás jog azonban mindig megmarad a számára, hogy az asszonytól, ha hársiává öregszik, könnyen megszabadulhat.

Mutoskop.

A mozgó fényképek ideális készüléke a mutoskop. Edison kinematográfjából fejlődött ki azzá a tökéletes eszközzé, amelyik az életet a maga teljességében egészen tisztán tükrözi vissza. A »Hannoversches Gewerbeblatt« leírása szerint az amerikai Mutoskop-részvénytársaság a nagyobb városokban, így Berlinben is számtalan mutoskopot állított föl, amelyek pár krajczár bedobására mozgó képeket mutatnak. A kinematoskop kellemetlen rezgését nem lehet észrevenni ezekben az újabb keletű készülékekben, ami annak az eredménye, hogy a gyors fényképezés jelenleg már erősen kifejlődött s másodpercenként, tehát a perc hatvanad része alatt

25—30 fölvételt lehet eszközölni egy mozgó tárgyról, továbbá, hogy a kinematoskop szerkezete is tökéletesítve jön elő a mutoskopban. Ami a mutoskop szerkezetét illeti, az a képzelhető legegyszerűbb. Alapelve ugyanaz, mint azoké a kis füzetecskéké, amelyek oly gyorsan terjedtek el a múlt években és amelyeket, ha ujjal végiglapoztunk, mozgó képet mutattak. Csakhogy a mutoskopban ezek a képelemek sűrűbben vannak elhelyezve és pedig olyan tünemény reprodukálásánál, amelyik egy perczig tart, 1500 kép forog el az emberi szem előtt ugyancsak egy percz alatt. Mivel pedig a mutoskop berendezése olyan, hogy ez a forgás nem látszik, az emberi szem perczenként 1500 képet nem tud megkülönböztetni, az érzéki csalódás teljes és mikor belenézünk a mutoskopba, a nagyítóüvegen át egy darab mozgó életet látunk. Az automata szerkezet is egyszerű. A pénzdarab beesésekor lenyom egy kis emelőt, aminek az az eredménye, hogy a mutoskop tengelye forgásba jön s mikor egyszer teljesen körül-forgott, a kis pénzdarabot letaszítja a kasszába, a villamos lámpácskát kioltja és megáll.

Pályafelügyező urak figyelmébe!

Keveset használt Sheffield hajtóka eladó. Bővebb felvilágosítást nyujt Grunsky Ede, pflv., Fiume.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Füredi József, Mária-Radna. Rendben van, külön levelet is irtunk.

Greiner Márk, Kassa. Legutolsó lapszámunkat újra elküldöttük, mellékelünk hozzá cheque-t is. Üdvözet!

Meda István, Nagy-Szombat. A kívánt chequelapokat elküldöttük.

Banicsán János, Banicza. Csak a postán kallódhatnak el, külön levélben válaszolunk kérdésére.

Kovács Imre, Selyp. Külön levélben köszönjük meg fáradozásait. Üdvözet.

Egyházy József, Esztergom. Levelét megkaptuk, jövő héten válaszolunk.

Ray Péter, Budapest. Tudomásul vettük. Jogosultságát fentartjuk.

Szelko János, Hosszurét. Levelező-lapját megkaptuk. Utána járunk a dolognak, eredményeiről rövid idő alatt értesítjük.

Wandracssek József, Budapest. Levelező-lapja értelmében intézkedtünk. Üdvözljük.

Brunner Flóris, Ujpest. A postán a beküldéssel elkéstek, ez volt az oka késelmünknek. Teljesen rendben van. Üdvözljük.

Iltsik Árpád, Zimony. Sorsjegyei nem nyertek.

G. Nagy Sándor, 88. sz. órház, Püspök-Ladány. Megfelelően intézkedtünk.

K. D. urnak. Költeményét közölni fogjuk.

P. Gizella, Budapest. A költemény nagyon csinos. Várjuk a folytatást. Köszönjük.

L. P. Arad. Természetes, hogy ön megkapja Petőfi Sándor összes költeményeit, miután husz előfizetőt gyűjtött.

Györki János, Karczag. Hiányzó lapszámokat elküldöttük. A 29-ik számba 3 drb cheque-t is tettünk.

Wilde József, Maros-Kosztolány. Legutolsó lapszámunkat újra elküldöttük, mellékelünk 3 drb cheque-t is.

Puskás Elek, Budapest. Tudomásul vettük. Várjuk. Megfelelően intézkedtünk.

Jakcsi András, Sz.-Somlyó. A kért chequeket elküldöttük. Üdvözljük.